

X научно-стручна konferencija sa međunarodnim učešćem
X Scientific and Professional Conference with international participation

Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш
Psychological counselling for students within Students' Cultural Center Niš

ПСИХОЛОГ У НАУЦИ + ПСИХОЛОГ У СТРУЦИ = ДОПРИНОС ЗАЈЕДНИЦИ
PSYCHOLOGIST IN SCIENCE + PSYCHOLOGIST IN PRACTICE =
CONTRIBUTION TO COMMUNITY

КЊИГА РЕЗИМЕА

BOOK OF ABSTRACTS

СКЦ Ниш, 2023

X научно-стручна конференција са међународним учешћем
(Голија, 10-12.11.2023.)
X Scientific and Professional Conference with International Participation
(Голија, 10-12.11.2023.)

ПСИХОЛОГ У НАУЦИ + ПСИХОЛОГ У СТРУЦИ = ДОПРИНОС ЗАЈЕДНИЦИ
Књига апстраката

PSYCHOLOGIST IN SCIENCE + PSYCHOLOGIST IN PRACTICE = CONTRIBUTION TO
COMMUNITY
Book of Abstracts

Електронско издање, Ниш 2023.

Издавач: Студентски културни центар Ниш

За издавача: др Предраг Јеленковић, директор

Рецензенти: проф. др Душан Тодоровић, Филозофски факултет, Универзитет у
Нишу; проф. др Драгана Станојевић, Филозофски факултет, Универзитет у
Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; доц. др Миљана
Павићевић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици

Уредник: Александар Благојевић

Уредници издања: Катарина Минчић, Даринка Илић

Штампа: Медивест КТ, Ниш

Тираж: 100 примерака

ISBN 978-86-7757-271-6

Десета научно-стручна конференција са међународним учешћем
у организацији Психолошког саветовалишта за студенте при Студентском
културном центру Ниш, подржана од стране Савеза студената Универзитета у
Нишу и Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици

Tenth scientific-professional conference with international participation
organized by the Psychological Counselling Center for Students within the Students'
Cultural Center Niš, supported by the Student Union of the University of Niš and Faculty
of Philosophy University of Pristina located in Kosovska Mitrovica

Програмски одбор

проф. др Бојана Цвејић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

проф. др Душан Ранђеловић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

проф. др Љупчо Кеверески, Универзитет Св Климент Охридски, Македонија

проф. др Драгана Станојевић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

проф. др Боро Крстић, Универзитет у Бијељини, Република Српска

проф. др Душан Тодоровић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

проф. др Кристина Ранђеловић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

доц. др Дамјана Панић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

доц. др Марија Пејичић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

доц. др Миљана Павићевић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

доц. др Оливера Радовић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

Милена Вујичић, мастер психолог, Психолошко саветовалиште за студенте
Студентског културног центра Ниш

Катарина Минчић, дипломирани психолог, Психолошко саветовалиште за
студенте Студентског културног центра Ниш

Даринка Илић, дипломирани психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Организациони одбор

Никола Јованчић, мастер психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Кристијан Пешић, мастер психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Милана Стаменковић, мастер психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Милица Стојановић, дипломирани психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Дуња Ђорђевић, дипломирани психолог, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Драгана Богдановић, дипломирани економиста, Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Кристина Цветковић, мастер психолог, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Тијана Симић, мастер психолог, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Јована Симић, дипломирани психолог, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Анђела Бандулић, студент психологије, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Рецензенти

проф. др Душан Тодоровић, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

проф. др Драгана Станојевић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

доц. др Миљана Павићевић, Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Уредници књиге резимеа / Book of abstracts Editors

Катарина Минчић, Психолошко саветовалиште за студенте СКЦ Ниш
Даринка Илић, Психолошко саветовалиште за студенте СКЦ Ниш
Александар Благојевић, Студентски културни центар Ниш

Издавач / Publisher:

Студентски културни центар Ниш

За издавача / For the publisher:

др Предраг Јеленковић, директор

Електронско издање/Electronic publication

ISBN: 978-86-7757-271-6

Десета научно-стручна конференција са међународним учешћем у организацији Психолошког саветовалишта за студенте при Студентском културном центру Ниш, подржана од стране Савеза студената Универзитета у Нишу и Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

„Психолог у науци + психолог у струци = допринос заједници“

Домаћинство Шеклер - Рудно, Голија
10 - 12. новембра 2023. године

ПРОГРАМ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Петак, 10. новембар 2023.

Свечано отварање конференције

13:00 - 13:20
Ивана Петковић - председница Савеза студената Универзитета у Нишу
прог. др Звездан Арсић - декан Филозофског факултета Универзитета у
Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
проф. Љупчо Кеверески - Универзитет св. Климент Охридски Битола
проф. др Бојана Цвејић - руководилац Психолошког саветовалишта за
студенте
проф. др Душан Ранђеловић - руководилац Психолошког саветовалишта за
студенте

13:20 - 13:30

Пауза

13:30 - 15:00

Пленарно предавање: **Не можеш са њима, не можеш без њих - онлајн друштвене мреже**
проф. др Јелена Опсеница Костић

15:00 - 16:30

Пауза за ручак

16:30 - 18:00

Слободна саопштења

18:00 - 18:15

Пауза

18:15 - 19:30

Радионица: **Интервенције у кризи у раду са студентима**
Кристијан Пешић и Никола Јованчић

19:30

Завршетак првог дана конференције

Субота, 11. новембар 2023.

14:30 - 16:00

Пленарно предавање: **Селф-презентација – између знања о личности и захтева реалности**
проф. др Милена Белић

16:00 - 17:00

Пауза за ручак

17:00 - 18:30

Радионица: **Примена ЕМДР терапије у групном раду са децом и одраслима**
проф. др Небојша М. Милићевић, проф. др Миодраг Миленовић, проф. др Мирослав Комленић

18:30 - 18:45

Пауза

18:45 - 20:15

Радионица: **Природа и заједништво – пут ка менталном благостању**
Дуња Борђевић, Милица Стојановић, Јелена Илић

20:15

Завршетак другог дана конференције

Недеља, 12. новембар 2023.

10:00 - 11:30

Радионица: **ФитМајнд: Да ли мозак може бити фит?**
Вук Петровић, Милан Милановић

11:30 - 11:45

Пауза

11:45 - 12:30

Званично затварање конференције

ПЛЕНАРНА ПРЕДАВАЊА
PLENARY LECTURES

НЕ МОЖЕШ СА ЊИМА, НЕ МОЖЕШ БЕЗ ЊИХ: ОНЛАЈН ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ

Јелена Опсеница Костић¹

Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

Чини се да су онлајн друштвене мреже општеприхваћене и неизбежне у модерном друштву. За многе људе оне су центар употребе интернета јер обухватају друштвене, рекреативне и информационе услуге. Успех сваке мреже зависи од привлачења и задржавања корисника који активно учествују – креирају, деле и дискутују садржаје. Наравно, ту су и корисници који не узимају активно учешће, који „само“ прегледавају садржаје, што нас доводи до следеће чињенице: људи из различитих разлога и на различите начине употребљавају друштвене мреже. За објашњење разлога може бити употребљена нека од општих теорија мотивације: Масловљева, теорија самодетерминације или, рецимо, схватање потреба из угла трансакционе анализе. Уопштено говорећи, људи на друштвеним мрежама задовољавају социјалне потребе (укључујући и доживљавање личног значаја), потребе за забавом и информисањем – при том неко претежно задовољава једну групу потреба, а неко се окреће друштвеним мрежама из више разлога. Постоје истраживања усмерена на начине употребе друштвених мрежа. Ту можемо говорити о онима који комуницирају, онима који објављују и о тзв. корисницима са интензивним интеракцијама. Потенцијално важна подела начина говори о активној и пасивној употреби. Оно што истраживаче заправо занима је одговор на питање каква употреба доводи до позитивних исхода – до увећања социјалног капитала и осећаја повезаности, односно шта доводи до негативних исхода – до претераног узлазног социјалног поређења и зависти. Наравно, поставља се и питање када „убичајена“ употреба прелази у проблематичну, а када у „патолошку“. Званична дијагностичка категорија „зависност од друштвених медија“ не постоји, али постоје идеје када употреба (било чега) улази у поље психопатологије. Међутим, подједнако је значајно питање: шта је „нормална“ употреба друштвених мрежа данас? Да ли су нам јасне границе прихватљивог интерактивног конструисања селфа у сајбепростору? Да ли се данас може одбити презентовање селфа онлајн? Неке од ових дилема остају отворене и могуће је да ће их психолози помало разлито интерпретирати, у светлу своје

¹ jelena.opsenica.kostic@filfak.ni.ac.rs

едукације, радног места и сензибилитета. Међутим, данас се од психолога свакако очекује да пружи основне смернице за употребу онлајн друштвених мрежа на различитимзрастима, поготово за децу и адолесценте. На овом пољу упутно је пратити (најновије) смернице које, на основу научних истраживања, дају Америчка асоцијација психолога (АРА) и Америчка академија педијатара (ААР).

Кључне речи: мотивација за употребу онлајн друштвених мрежа; начини употребе онлајн друштвених мрежа; проблематична употреба онлајн друштвених мрежа

CAN'T LIVE WITH THEM, CAN'T LIVE WITHOUT THEM: SOCIAL NETWORKING SITES

Jelena Opsenica Kostić

Faculty of Philosophy, University in Nis

It seems that social networking sites are universally accepted and inevitable in modern society. For many people, they are the center of internet usage as they encompass social, recreational, and informational services. The success of each networking site depends on attracting and retaining users who actively participate – creating, sharing, and discussing content. Of course, there are also users who do not actively participate, who “just” browse content, which leads us to the following fact: people use social networks for various reasons and in different ways. To explain the reasons, some of the general motivation theories can be used: Maslow’s hierarchy, self-determination theory, or a perspective on needs from transactional analysis. In general, people on social networks satisfy social needs (including experiencing personal significance), entertainment needs, and informational needs – with some predominantly satisfying one group of needs, while others turn to social networks for multiple reasons. There are studies focused on the ways social networking sites are used. We can talk about those who communicate, those who publish/broadcast, and so-called users with intense interactions. A potentially important division of ways involves active and passive use. What researchers are really interested in is the answer to the question of what kind of use leads to positive outcomes – an increase in social capital and a sense of connection, and what leads to negative outcomes – excessive upward social comparison and envy. Of course, the question arises of when “ordinary” usage becomes problematic and when it becomes “pathological“. There is no official diagnostic category of „social media addiction“; but there are ideas about when the use (of anything) enters the field of psychopathology. However, equally important is the question: what is “normal” use of online social networks today? Do we have clear boundaries for acceptable interactive self-construction in cyberspace? Can one refuse to present their self online today? Some of these dilemmas remain open and it is possible that psychologists will interpret them somewhat differently, in the light of their education, workplace and sensibility. However, today psychologists are certainly expected to provide basic guidelines for the use of online social networks at different ages, especially for children and adolescents. In this field, it is advisable to follow the (latest) guidelines, based on scientific research, given

by the American Psychological Association (APA) and the American Academy of Pediatrics (AAP).

Key words: motivation for using social networking sites; ways of using social networking sites; problematic use of social networking sites

СЕЛФ-ПРЕЗЕНТАЦИЈА – ИЗМЕЂУ ЗНАЊА О ЛИЧНОСТИ И ЗАХТЕВА РЕАЛНОСТИ

Милена Белић²

Државни универзитет у Новом Пазару

Сваки човек, намерно или ненамерно, дође у ситуацију да се прикаже на одређен начин и са одређеним карактеристикама личности у циљу обезбеђивања повољне слике о себи. Већина теорија личности као важну карактеристику личности наводе доследност личности кроз ситуације и време, али чак и лаичко искуство допушта да се човек може другима приказати другачије од онога што реално мисли о себи. Чињеница је да је бићу инхерентна слобода да бира како ће се приказати другим људима, те зависно од ситуације и индивидуалних разлика већина људи је способна да у неком тренутку прикрије своје приватно ја, а прикаже неко јавно ја. Модератор таквог понашања представља селф-концепт. Селф-презентација је облик понашања који је свеприсутан у социјалним интеракцијама, а тиче се представљања особе на начин који ће обезбедити одређен утисак код других. Обухвата бројне облике понашања и деловања који могу варирати од искључиво социјално пожељних понашања до агресивних понашања и акција вођених искључиво властитим интересом. Савремени начин живота који подразумева велику мобилност људи, разноврсност људских интеракција и живот који је под великим утицајем различитих моћних медија који нуде и намећу идеале изгледа, понашања и живљења (истовремено потпуно дискредитујући неке друге обрасце), посебно утичу на потребу људи да се другима представе на одређен начин. Ова ситуација, донекле, представља парадокс савременог начина живота. С једне стране, постоји скоро неограничен простор у коме се човек може изразити, деловати и улазити у интеракцију са другим људима, а са друге стране је присутан рестриктиван притисак изражен кроз наметнуте стандарде који се читавају кроз врло уске обрасце скоро сваког сегмента живљења. Где се у савременом свету сусрећу „реална“ и „презентована“ личност, и да ли личност прати крилатица савременог доба „fake it till make it!“

Кључне речи: само-презентација, особине личности

² mbelic@np.ac.rs

SELF-PRESENTATION – BETWEEN PERSONALITY THEORIES AND THE DEMANDS OF REALITY

Milena Belić

State university of Novi Pazar

Every person, whether intentionally or unintentionally, may find themselves in situations where they present themselves in a certain manner, with certain personality characteristics, in order to create a favourable image of themselves. Most personality theories emphasize the consistency of personality across different situations and over time as a critical trait. However, even the observations of laypeople suggest that individuals may present themselves to others differently than how they truly perceive themselves. The fact is that every being has the inherent freedom to choose how to present themselves to others so, depending on the situation and individual differences, most people are capable of concealing their private selves at some point and presenting a public self. The self-concept serves as the moderator of such behaviour. Self-presentation is a form of behaviour that is prevalent in social interactions and it pertains to how individuals present themselves to make a particular impression on others. It includes numerous forms of behaviour and actions that can vary from exclusively socially desirable behaviours to aggressive behaviours and actions driven solely by self-interest. The modern way of life, which implies a high mobility of people, a variety of human interactions and a life that is heavily influenced by various powerful media that promote and impose ideals of appearance, behaviour and living (at the same time completely discrediting some other patterns), particularly affect people's need to present themselves to others in a certain way. This situation, to some extent, represents a paradox of the modern way of life. On the one hand, there is an almost unlimited space in which a person can express themselves, act and interact with other people, and on the other hand, there is a restrictive pressure expressed through imposed standards that are reflected through highly narrow patterns of almost every segment of life. Where do 'actual self' and 'presented self' meet in the modern world, and is the personality associated with the modern catchphrase "Fake it till you make it!"

Key words: self-presentation, personality traits

РАДИОНИЦЕ
WORKSHOPS

ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У КРИЗИ У РАДУ СА СТУДЕНТИМА

Кристијан Пешић³, Никола Јованчић

Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Радионица је првенствено намењена волонтерима Психолошког Саветовалишта за студенте који директно пружају психолошку помоћ и подршку студентима са искуством кризе или трауме, како би им помогла да стекну боље разумевање клијената који долазе са потешкоћама и проблемима који су акутни и захтевају брзу тријажу и реакцију. Радионици такође могу присуствовати и остали учесници конференције. Кроз радионицу, учесници могу научити како да процене озбиљност и интензитет потешкоће или проблема, ниво функционалности клијента, да пруже искуство нормализације, подршку, да ублаже интензитет психолошке патње, да помогну клијентима у креирању опција у понашању која ће омогућити оптимално функционисање, да креирају стратегије које ће им помоћи да се лакше носе са будућим потешкоћама. Неке од вештина које учесници могу научити су: активно слушање, технике комуникације, технике емоционалне регулације, вежбе дисања, вежбе уземљења, препознавање клијентових снага, препознавање система подршке, дефинисање циљева и опција, креирање краткорочних планова и стратегија. Циљ радионице је да кроз знање и методе оснажи учеснике, пружи теоријска објашњења, методе које могу користити у пракси, кларификује неке дилеме, и презентује референтни оквир из којег се могу осећати сигурно у својој улози тријажера и саветника, како би на адекватан начин пружили помоћ и подршку, превенирали преплављивање и сагоревање. Минималан број учесника у радионици може бити 5, максималан 20. Планирано време је 90 минута.

Кључне речи: интервенције у кризи, тријажа, подршка, оснаживање, нормализација, креирање опција

³ the.coma@hotmail.com

CRISIS INTERVENTIONS IN WORKING WITH STUDENTS

Kristijan Pešić, Nikola Jovančić

Psychological counselling service for students within Students' Cultural Center Niš

The workshop is primarily intended for Psychological counseling for students volunteers who directly provide psychological support and help to students who have experiences of trauma of crisis, in order to help them in acquiring a better understanding of clients who present difficulties and problems which are acute and require quick triage and response. Other participants of the conference can also attend the workshop. During the workshop, the participants will have a chance to learn how to assess the severity and the intensity of the clients' difficulties or problems, what is their level of functionality, to provide a normalizing experience, to alleviate the intensity of their psychological suffering, to help them in creating options in their behavior which would help them to attain optimal functioning, and to create strategies that would help them to cope with the future difficulties easier. Some of the skills that the participants will have the chance to learn are: active listening, communication techniques, emotional regulation techniques, breathing exercises, grounding exercises, recognizing their clients' strengths, their support systems, defining goals and options, creating short-term plans and strategies. The goal of the workshop is to provide knowledge and methods that will empower the participants, provide theoretical explanations, applicable practical methods, to clarify existing dilemmas, and to present a frame of reference from which the participants will feel safe to adequately provide help and support through triage and counseling, and to protect themselves from overwhelming and burnout. The minimum number of participants can be 5, maximum 20. Estimated time is 90 minutes.

Key words: crisis interventions, triage, support, empowering, normalization, creating options

ПРИМЕНА ЕМДР ТЕРАПИЈЕ У ГРУПНОМ РАДУ СА ДЕЦОМ И ОДРАСЛИМА

Небојша М. Милићевић⁴, Миодраг Миленовић

Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

У радионици која ће бити реализована за највише 15-20 учесника, биће презентован начин групног рада и примене ЕМДР терапије. Презентоваће се техника рада са групама одраслих, старије деце и адолесцената који су искусили недавна трауматска искуства. Реч је о Г-ТЕП протоколу који има за главни циљ коришћење групног оквира како би се ефикасно и делотворно обрадила епизода трауме уз смањење трауматског стреса. Такође циљеви овакве примене ЕМДР терапије су промоција адаптивног процесирања, јачање отпорности и спречавање пост-траумских компликација. Фокус је на недавним узнемирујућим искуствима. Поставка је осмишљена тако да вођа групе снажно искомуницира да учесници схвате да је догађај смештен у прошлости; да је (клијент) сада сигуран у садашњости и да укаже да постоји нада за будућност. Биће коришћени радни листови различитих боја и бојице. Сваки од 8 корака има своју боју како да би се лакше пратио. Фаза припреме (1. корак) омогућава процену за оне који нису спремни да наставе са фазом прераде трауме и захтевају више припреме или индивидуалне пажње. Овај протокол представља поједностављену аптацију ЕМДР („Recent Traumatic Episode Protocol“ / Р-ТЕП–Протокол недавне трауматске епизоде). Радионица је информативног карактера, и презентована техника се не може неовлашћено примењивати без претходне ЕМДР едукације, као ни без завршене специјалне едукације Г-ТЕП протокола. Овакав рад се може применити и код преживљених траума вршњачког насиља у школама, или чак код деце која се преживела масовна страдања својих вршњака, попут недавног у ОШ Владислав Рибникар. Предвиђено трајање радионице је 60 минута, минималан број учесника 5 а максималан 20. Потребни су материјали: листови папира, бојице или фломастери.

Кључне речи: ЕМДР групна терапија, Г-ТЕП протокол, трауматска искуства деце

⁴ nebojsa.milicevic@filfak.ni.ac.rs

APPLICATION OF EMDR THERAPY IN GROUP WORK WITH CHILDREN AND ADULTS

Nebojša M. Milićević, Miodrag Milenović

Faculty of Philosophy, University in Nis

In the workshop, which will be held for a maximum of 15-20 participants, the method of group work and application of EMDR therapy will be presented. The technique of working with groups of adults, older children and adolescents who have experienced recent traumatic experiences will be presented. G-TEP protocol will be presented, and its main goal is the use of a group framework in order to efficiently and effectively processing a trauma episode while reducing traumatic stress. Also the goals of such application of EMDR therapy are promotion of adaptive processing, strengthening of resistance and prevention of post-traumatic complications. The focus is on recent distressing experiences. The setting is designed so that the group leader communicates strongly so that the participants understand that the event is set in the past; that (the client) is now secure in the present and to indicate that there is hope for the future. Worksheets of different colors and crayons will be used. Each of the 8 steps has its own color to make it easier to follow. The preparation phase (Step 1) provides an assessment for those who are not ready to proceed with the trauma processing phase and require more preparation or individual attention. This protocol is a simplified adaptation of EMDR (Recent Traumatic Episode Protocol / R-TEP). The workshop is of an informative nature, and the presented technique cannot be applied without authorization without previous EMDR education, as well as without completed special education of the G-TEP protocol. This kind of work can also be applied to survivors of the trauma of peer violence in schools, or even to children who survived the mass suffering of their peers, such as the recent one in Vladislav Ribnikar Primary School. The estimated duration of the workshop is 60 minutes, the minimum number of participants is 5 and the maximum is 20. Materials are required: sheets of paper, crayons or markers.

Key words: EMDR group therapy, G-TEP protocol, traumatic experiences of children

ПРИРОДА И ЗАЈЕДНИШТВО - ПУТ КА МЕНТАЛНОМ БЛАГОСТАЊУ

Дуња Ђорђевић⁵, Милица Стојановић, Јелена Илић

Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Тим билдинг радионица односи се на процес којим се јача повезаност између појединаца (запослених, волонтера) у групи која је фокусирана ка заједничком циљу. Сврха овакве активности јесте додатно зближавање чланова, како би се поспешило осећај заједништва и постојања заједничке мисије и визије. У свету који је обележен урбаношћу свакодневног живота, људи који се баве менталним здрављем се често налазе у ситуацијама да се више крећу путевима својих клијената, него ли да више обрате пажњу на сопствено благостање. Ова радионица има за циљ да нас инспирише да полако успоримо, покушамо да препознамо суштинску везу између природе, заједнице, али и нас самих и нашег менталног здравља. Замишљена са оријентиром на природу, радионица има за циљ да унесе дубоки осећај спокоја и инспирације. Кроз импресивна искуства у различитим природним окружењима у којима се свако од нас налази, понекад је неопходно да се подсетимо исцелитељског потенцијала природе и њеног утицаја на наше благостање. Заједништво, као још једна фокусна тачка радионице, препознаје важност међуљудских односа. Активности које су осмишљене да ојачају тимски рад, комуникацију и поверење ће подстаћи учеснике да размисле о значају подршке заједнице и својих колега. Дељењем увида, идеја и ангажовањем у заједничким вежбама, учесници ће открити неке нове и другачије начине за упознавање себе и других. Ова радионица представља пут ка самооткривању и колективном расту који ће сигурно значити за боље упознавање волонтера Психолошког саветовалишта за студенте. Као исход ове радионице очекујемо ефикаснији рад саме организације, како у оквиру појединачних сектора (едукативног, истраживачког и саветодавног), тако и Психолошког саветовалишта за студенте као целине, с обзиром да ће учесници радионице из свих сектора организације и на тај начин обогатити рад различитим приступима и ојачати тимски дух.

Кључне речи: природа, заједништво, сарадња, ефикасност

⁵ dunjadjordjevic8@gmail.com

NATURE AND COMMUNITY – THE PATH TO MENTAL WELL BEING:

Dunja Đorđević, Milica Stojanović, Jelena Ilić

Psychological counselling service for students within Students' Cultural Center Niš

The team-building workshop pertains to a process that strengthens the connection among individuals (employees, volunteers) in a group focused on a common goal. The purpose of such activities is to foster closer relationships among members, enhancing the sense of togetherness and a shared mission and vision. In a world dominated by the hustle and bustle of daily life, individuals involved in mental health often find themselves moving along their client's paths rather than paying attention to their own well-being. This workshop aims to inspire us to slow down, attempt to recognize the essential connection between nature, community, and ourselves, and our mental health. Designed with a focus on nature, the workshop aims to bring a deep sense of tranquility and inspiration. Through impactful experiences in various natural settings that each of us finds themselves in, it is sometimes necessary to remind ourselves of the healing potential of nature and its impact on our well-being. Community, as another focal point of the workshop, recognizes the importance of interpersonal relationships. Activities designed to strengthen teamwork, communication, and trust will encourage participants to reflect on the significance of community support and their colleagues. By sharing insights, ideas and engaging in joint exercises, participants will discover some new and different ways to get to know themselves and others. This workshop represents a path to self-discovery and collective growth that will undoubtedly contribute to getting to know the volunteers of the Psychological Counseling Centre for students better. As an outcome of this workshop, we expect more effective work within the organization, both within individual sectors (educational, research, and counseling) and also the Student Counseling Psychological Center as an entire organization. Participants will be from all sectors of the organization and they will enrich the work with diverse approaches and strengthen team spirit.

Key words: nature, community, cooperation, efficiency

ФИТМАЈНД: ДА ЛИ МОЗАК МОЖЕ БИТИ ФИТ?

Вук Петровић⁶, Милан Милановић

Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Циљ ове радионице јесте истицање важности физичких активности у свакодневном животу и бенефита истих по ментално здравље појединца. Са једне стране биће представљени различити облици рекреативних физичких активности које могу допринети бољем менталном функционисању, након чега ћемо говорити и о кључним терминима из области психологије спорта који су лако примењиви и могу бити од користи у суочавању са студентским и пословним изазовима, али исто тако и у суочавању са различитим менталним тегобама. На овом делу биће представљени практични примери из света спорта и начин на који се они могу рефлектовати на свакодневни живот непрофесионалних спортиста (студената). Неће изостати ни физиолошки аспект горепомнутих проблема, те ће један део радионице бити посвећен хормонским структурама које учествују у обликовању различитих менталних стања, а изазваних одређеним физичким активностима. Као кључни мотив за рекреативно бављење спортом на овој радионици биће издвојен управо споменута корист по ментално здравље. Применом техника (визуализација, технике дисања, уводне технике загревања) заснованих на научним принципима, покушаћемо да учесницима радионице у кратком року представимо инстант ефекат на хормонални панел организма, а све у циљу што живље презентације позитивног деловања физичких активности. Број учесника предвиђен за ову радионицу је 15-30, док је предвиђено време трајања радионице 90 минута. Поменути временски оквир подразумева и време за евалуацију и дискусију на самом крају радионице.

Кључне речи: ментално здравље, физичка активност, спорт, физиолошки процеси

⁶ petrovicvuk99@gmail.com

FITMIND: CAN THE BRAIN BE FIT?

Vuk Petrović, Milan Milanović

Psychological counselling service for students within Students' Cultural Center Niš

The goal of this workshop is to emphasize the importance of physical activities in everyday life and their benefits for individual mental health. On one hand, various forms of recreational physical activities that can contribute to better mental functioning will be presented. After that, we will discuss key terms from the field of sports psychology that are easily applicable and can be beneficial in facing student and business challenges, as well as various mental difficulties. This section will include practical examples from the world of sports and how they can be reflected in the everyday life of non-professional athletes (students). The physiological aspect of the aforementioned issues will not be overlooked, and a part of the workshop will be dedicated to hormonal structures involved in shaping different mental states induced by specific physical activities. The key motivation for engaging in recreational sports in this workshop will be the mentioned benefit to mental health. By applying techniques (visualization, breathing techniques, warm-up techniques) based on scientific principles, we will attempt to present participants with an instant effect on the hormonal panel of the body in a short period. All of this is aimed at a lively presentation of the positive impact of physical activities. The number of participants expected for this workshop is 15-30, with the anticipated duration of the workshop being 90 minutes. The mentioned time frame includes time for evaluation and discussion at the very end of the workshop.

Key words: mental health, physical activity, sport, physiological processes

СЛОБОДНА САОПШТЕЊА
THEMATIC SESSION

ПОРОДИЧНА КЛИМА И ПОТРЕБА ЗА ДРАМОМ КАО ПРЕДИКТОРИ ИНТЕРПЕРСОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ: ПРЕЛИМИНАРНА СТУДИЈА

Милица Тасковић⁷, Јована Петровић

Психолошко саветовалиште за студенте Студентског културног центра Ниш

Општи циљ овог истраживања био је испитивање да ли се интерперсонална оријентација (Потреба за људима, Пријатељство, Неповерење и Социјална изолација) може предвидети на основу димензија породичне климе (Прихватање, Конфликти, Аутономија у породици) и потребе за драмом (Интерперсонална манипулативност, Импулсивна директност, Изигравање жртве). Узорак је био пригодан (N=136, старости 18 - 60 година, AS=23.85; SD=5.85). У оквиру ове студије коришћени су инструменти: Инвентар породичне климе, Скала потребе за драмом и Скала интерперсоналне оријентације (И-О). Спроведене су четири хијерархијске регресионе анализе, где се први модел састојао од димензија породичне климе, а у другом кораку додате су димензије потребе за драмом. Добијени резултати указују на значајан модел у предикцији Потребе за људима ($R=.443$, $R^2=.196$, $F_{(5,130)}=6.341$, $p<.001$) са димензијама Прихватање и аутономија у породици ($\beta=.260$, $p=.005$), Импулсивна директност ($\beta=.310$, $p=.001$) и Изигравање жртве ($\beta=-.297$, $p=.001$) као значајним предикторима. Модел који предвиђа Пријатељство је такође био значајан ($R=.424$, $R^2=.180$, $F_{(5,130)}=5.695$, $p<.001$) са димензијама Прихватање и аутономија у породици ($\beta=.191$, $p=.040$), Импулсивна директност ($\beta=.369$, $p<.001$) и Изигравање жртве ($\beta=-.288$, $p=.001$) као значајним предикторима. Затим, модел који предвиђа Неповерење је био значајан ($R=.685$, $R^2=.469$, $F_{(5,130)}=22.946$, $p<.001$) са димензијама Интерперсонална манипулативност ($\beta=.154$, $p=.035$) и Изигравање жртве ($\beta=.646$, $p<.001$) као значајним предикторима. На крају, модел који предвиђа Социјалну изолацију је био значајан ($R=.553$, $R^2=.306$, $F_{(5,130)}=11.448$, $p<.001$) са димензијама Прихватање и аутономија у породици ($\beta=-.173$, $p=.043$), Интерперсонална манипулативност ($\beta=.255$, $p=.002$), Импулсивна директност ($\beta=-.304$, $p<.001$) и Изигравање жртве ($\beta=.493$, $p<.001$) као значајним предикторима. Добијени резултати указују на значајност укључивања фактора како из домена средине, тако и из домена личности приликом разматрања интерперсоналне оријентације особе.

Кључне речи: породична клима, потреба за драмом, интерперсонална оријентација

⁷ m.taskovic-14120@filfak.ni.ac.rs

THE FAMILY CLIMATE AND THE NEED FOR DRAMA AS PREDICTORS OF THE INTERPERSONAL ORIENTATION: A PRELIMINARY STUDY

Milica Tasković, Jovana Petrović

Psychological counselling service for students within Students' Cultural Center Niš

The aim of this research was to examine can Interpersonal orientation (Need for others, Friendship, Distrust, and Social isolation) be predicted by the dimensions of Family climate (Acceptance, Conflicts, Autonomy in the family) and the Need for drama (Interpersonal manipulation, Impulsive outspokenness, and Persistent perceived victimhood). The sample was convenient (N=136, the age range was from 18 to 60 years, AS=23.85; SD =5,85). The instruments used in this study were the Family Climate Inventory, the Need for Drama Scale, and The Scale of Interpersonal Orientation. Four hierarchical regression analysis were conducted, in which the first model consisted of dimensions of the Family climate, and in the second model, the dimensions of the Need for drama were added. The obtained results point to the significant model in the prediction of the Need for others ($R=.443$, $R^2=.196$, $F_{(5, 130)}=6.341$, $p<.001$) with dimensions of Acceptance and Autonomy in the family ($\beta=.260$, $p=.005$), Impulsive outspokenness ($\beta=.310$, $p=.001$), and Persistent perceived victimhood ($\beta=-.297$, $p=.001$) as significant predictors. The model predicting Friendship ($R=.424$, $R^2=.180$, $F_{(5,130)}=5.695$, $p<.001$) was also significant with dimensions of Acceptance and Autonomy in the family ($\beta=.191$, $p=.040$), Impulsive outspokenness ($\beta=.369$, $p<.001$), and Persistent Perceived Victimhood ($\beta=-.288$, $p=.001$) as significant predictors. Next, the model predicting Distrust was significant ($R=.553$, $R^2=.306$, $F_{(5,130)}=11.448$, $p<.001$) with dimensions of Interpersonal manipulation ($\beta=.154$, $p=.035$) and Persistent perceived victimhood ($\beta=.646$, $p<.001$) as significant predictors. In the end, the model predicting Social isolation ($R=.553$, $R^2=.306$, $F_{(5,130)}=11.448$, $p<.001$) was significant with dimensions of Acceptance and Autonomy in the family ($\beta=-.173$, $p=.043$), Interpersonal manipulation ($\beta=.255$, $p=.002$), Impulsive outspokenness ($\beta=-.304$, $p<.001$), and Persistent perceived victimhood ($\beta=.493$, $p<.001$) as significant predictors. The obtained results indicate the importance of including factors from the environment, as well as from the domain of personality when considering the interpersonal orientation of the person.

Key words: family climate, need for drama, interpersonal orientation

ПРИМЕНА БИХЕЈВИОРАЛНИХ ТЕХНИКА И ЕМДР ТЕРАПИЈЕ У РАДУ СА ТРАУМАМА КОД ДЕЦЕ

Небојша М. Милићевић, Миодраг Миленовић⁸, Мирослав Комленић

Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

ЕМДР – Eye Movement Desensitization and Reprocessing (Десензитизација и репроцесирање уз помоћ покрета очију) је метод који је осмислила др Франсин Шапиро још 1987. године, потврђујући касније његову ефикасност у третману траума ветерана вијетнамског рата и у случају жртава сексуалне агресије. Ефикасност лежи у директном ефекту на мождане неурофизиолошке механизме. Метод истиче физиолошке компоненте емотивних поремећаја узимајући у обзир и негативни когнитивни аспект, емоције и остале симптоме. ЕМДР показује високу ефикасност у раду са децом која су доживела трауматска искуства. Трауматска искуства се могу односити на широки дијапазон различитих догађаја попут породичног и вршњачког насиља, губитка блиских особа, учешћа у рату, искуства као што су доживљене саобраћајне несреће, пожари, поплаве, сазнања о тешкој болести блиске особе... Деца, након таквих догађаја, испољавају узнемиреност, изражене страхове и фобије, осећање беспомоћности, несаницу, невољно мокрење, као и симптоме изразите повучености или агресивности, итд. ЕМДР може да се користи већ и код деце нижег узраста (од две године) јер није неопходно да дете зна да тачно опише шта му се догодило. Важно је да родитељ зна када и због чега је почело забрињавајуће понашање које је изазвала траума. ЕМДР користи конкретне материјале - слике са осећањима, когнитивне поруке о њима, инструменте за рангирање узнемирености и осећања, играчке. Ови материјали омогућавају да дете те инструменте на позитиван и ефикасан начин обради и превазиђе своја трауматична искуства. Шапиро констатује да ЕМДР даје брже резултате са децом него са одраслима.

Кључне речи: ЕМДР терапија, десензитизација, трауматска искуства деце

⁸ miodrag-milenovic@filfak.ni.ac.rs

APPLICATION OF BEHAVIORAL TECHNIQUES AND EMDR THERAPY IN WORKING WITH TRAUMA IN CHILDREN

Nebojša M. Milićević, Miodrag Milenović, Miroslav Komlenić

Faculty of Philosophy, University in Niš

EMDR - Eye Movement Desensitization and Reprocessing is a method that was designed by dr Francine Shapiro in 1987. She later confirmed its effectiveness in the treatment of trauma of Vietnam War veterans and in the case of victims of sexual aggression. The effectiveness lies in the direct effect on the brain's neurophysiological mechanisms. The method highlights the physiological components of emotional disorders, taking into account the negative cognitive aspect, emotions and other symptoms. EMDR shows high effectiveness in working with children who have experienced traumatic experiences. Traumatic experiences can refer to a wide range of different events such as family and peer violence, death of loved ones, participation in war, experiences such as traffic accidents, fires, floods, learning about a serious illness of a loved one... Children, after such events, show anxiety, expressed fears and phobias, feelings of helplessness, insomnia, involuntary urination, as well as symptoms of marked withdrawal or aggressiveness, etc. EMDR can be used even with children of a younger age (from two years old) because it is not necessary for the child to be able to describe exactly what happened to him. It is important for the parent to know when and why the troubling behavior that was triggered by the trauma started. EMDR uses concrete materials - pictures with feelings, cognitive messages about them, instruments for ranking anxiety and feelings, toys. These materials enable the child to process these instruments in a positive and efficient way and overcome his traumatic experiences. Shapiro notes that EMDR produces faster results with children than with adults.

Key words: EMDR therapy, desensitization, traumatic experiences of children

ПСИХОЛОШКА САВЕТОВАЛИШТА ЗА СТУДЕНТЕ – ПРАКТИЧНЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ И ВИЗИЈА ЗА БУДУЋЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Душан Тодоровић⁹, Душан Ранђеловић, Даринка Илић

Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

Психологија саветовања бави се емоционалним, друштвеним, пословним, школским и физичким здравственим проблемима које људи могу имати у различитим фазама свог живота, фокусирајући се на типичне животне стресове и озбиљније проблеме са којима се људи могу борити као појединци и као део породице, групе и организације. Основни проблем истраживања представља покушај предикције учесталости испољавања проблема студената у учењу и интелектуалном функционисању, емоционалним односима, комуникацији и социјалним односима на основу селф–концепта, квалитета породичне комуникације и задовољства примарном породицом. Узорак су чинили 400 студената Универзитета у Нишу. Коришћена је Скала за испитивање селф–концепта, за мерење квалитета породичне комуникације и задовољства породицом коришћен је Фацес IV упитник. За процену емоционалне интелигенције коришћен је Упитник емоционалне компетенције који процењује три аспекта емоционалне интелигенције. Резултати истраживања указују да постоје разлике у спремности припадника студентске популације да затраже психолошку помоћ и саветовање, у зависности од њихових различитих индивидуалних карактеристика као што су квалитет комуникације и задовољство примарном породицом, степен самоопажене некомпетентности, страх од негативне оцене других, самопоштовање, упорност, па чак и опште задовољство животом. Поред тога, јасно је да значајан број варијабли може бити од значаја за настанак проблема како у процесу учења, тако и у емоционалним односима, друштвеним односима, као и у комуникацији уопште. Готово су се сви модели добијени кроз процедуру хијерархијске регресионе анализе, показали статистички значајним, тако да проценат објашњене варијансе иде од 7.9% ($R^2=.079$, $p<.000$) када је у питању проблематика у сфери емоционалних односа, па до 24,8% ($R^2=.248$, $p<.000$) када је у питању сфера комуникације и социјалних односа. То значи да модели најбоље функционишу управо у објашњењу

⁹ dusan.todorovic@filfak.ni.ac.rs

проблематике комуникација и друштвеног функционисања студената, иако проценат објашењене варијансе од 10,9% ($R^2=.109$, $p<.000$) у случају проблема учења и интелектуалног функционисања никако није занемарљив. Испитивање потенцијалних и значајних фактора који могу деловати било позитивно било негативно на ментално здравље студентске популације јесте и треба бити императив научне и стручне јавности.

Кључне речи: психолошко саветовалиште за студенте, предвиђање проблема у студентској популацији, ментално здравље студената

PSYCHOLOGICAL COUNSELING CENTERS FOR STUDENTS – PRACTICAL IMPLICATIONS AND VISION FOR FUTURE GENERATIONS

Dušan Todorović, Dušan Randelović, Darinka Ilić

Faculty of Philosophy, University in Nis

Psychological counseling helps people with physical, emotional and mental health issues improve their sense of well-being, alleviate feelings of distress and resolve crises. The research problem is an attempt to predict the frequency of occurrence of student-related problems regarding: learning and intellectual functioning, emotional relationships, communication, and social relations based on self-concept, quality of family communication and emotional intelligence. The sample consisted of 400 students from University of Nis. A self-concept scale was used, while (primary) family satisfaction was measured using the Faces IV questionnaire. To estimate emotional intelligence, the Emotional Competence Questionnaire was used. Hierarchical regression analysis was used for establishing a prediction model for the frequency of occurrence of problems in the spheres of intellectual, affective, and social activities of the student population. The percentage of the explained variance ranges from 7,9% ($R^2=.079$, $p<.000$) in the case of affective relations, to 10.9% ($R^2=.109$, $p<.000$) in the case of intellectual functioning and problems in the sphere of learning. The prediction models for problems in communication and the social relations of students proved to be the best, where the percentage of variance is as high as 24.8% ($R^2=.248$, $p<.000$). The increasing rate of psychological problems and their consequences indicate that student centers that provide psychological assistance have to exist, and the study of potential and significant factors which could have an impact, whether positive or negative, on the mental health of the student population is and should be an imperative for the scientific and professional community.¹⁰

Key words: student center for psychological counselling, prediction of problems within the student population, student mental health

¹⁰ This study was supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia (Contracts No. 451-03-68/2022-14/200165 and No.451-03-68/2022-14/200148) and it is prepared as a part of the project *Popularization of science and scientific publications in the sphere of psychology and social policy*, conducted at the University of Niš – Faculty of Philosophy (No. 300/1-14-6-01) and project *Affirmation of pedagogical theory and practice in contemporary society*, conducted at the University of Niš – Faculty of Philosophy (No. 300/1-14-5-01) and some of the results of this study are published in Todorović D., Randelović D. & Ilić D. (2021). University students' center for psychological counseling – empirical research and potential importance for the improvement of quality of student life, *Collection of Papers of the Faculty of Philosophy in Priština*

ФИЛОЗОФИЈА УМЕЋА УСПЕШНОГ СТАРЕЊА

Валентина Нинић¹¹, Милорад Жикић

Одељење психијатрије, Општа болница Врбас

Особа која успешно стари одлучила је да и даље буде активна телесно, интелектуално, емоционално и социјално, у складу са својим способностима и могућностима, а последица тога ће бити обогаћивање већ стечене животне мудрости и интегрисаног искуства. Оно што највише мучи старије људе на основу нашег искуства када је у питању ментално здравље је одлазак у пензију, перцепција себе, перцепција других људи према њима и "синдром празног гнезда". Одлазак у пензију за неке људе је стрес и може изазвати изразитије емоционалне реакције у виду депресивног расположења и пролонгираног стреса што захтева емотивну подршку, социјалну и медицинску помоћ. Неки старији људи не перципирају себе позитивно. Често други имају предрасуде да су стари људи болесни, немоћни, сви тешки, исти, не треба да уче, усамљени су, неспособни да доживе емоције и да старост почиње са 60 година. Све то утиче на слику о себи старих људи и отежава адаптацију на треће доба. Позитивни ставови других људи, а и опажање самих себе као позитивних има кумулативни ефекат у таквом доживљају и стварању реално позитивне представе о себи. Особе према којима су се други односили са уважавањем имали су побољшано памћење, сигурност у себе и биле су расположеније. Осећање блискости са децом и "на даљину" је значајан фактор отпорности у прилагођавању на очекиване и неочекиване промене које доноси треће доба. Старији људи могу да помогну себи ако прихвате реалност да су у старијем добу, а и даље способни да раде на себи и својој несавршености, уче ново у складу са могућностима. Активност у друштвеној заједници и допринос кроз бригу за будуће генерације даје снагу људима да се лакше носе са променама и ишчекивањима које доноси старост.

Кључне речи: умеће, успешно, старење

¹¹ valentina.ninicv@gmail.com

THE PHILOSOPHY OF SUCCESSFUL AGING

Valentina Ninić, Milorad Žikić

General hospital, psychiatric ward, Vrbas

A person who is aging successfully has decided to continue to be active physically, intellectually, emotionally and socially, according to their abilities and capabilities with the consequence of enriching the already acquired life wisdom and integrated experience. What bothers older people the most based on our experience of mental health is retirement, self-perception, other people's perceptions of themselves. "The Empty Nest Syndrome" and retirement for some people are stressful and can cause more pronounced emotional reactions in the form of depressed mood and prolonged stress which requires emotional support, social support and medical assistance. Some people don't perceive themselves positively. Often others have the prejudice that old people are sick, powerless, lonely, difficult, they need not learn, unable to experience emotions and that old age starts at 60 years old. All this affects the self-image of old people and makes it difficult to adapt to the third age. Positive attitudes of other people, as well as perception of oneself as positive, have a cumulative effect in such an experience and in creating a realistic positive self-image. People with respect for others have improved memory, self-confidence and are in better mood. The feeling of closeness with children even when they are far, is a significant protective factor in the process of adapting to the expected and unexpected changes brought by the third age. Older people can help themselves if they accept the reality that they are older and still able to work on themselves and their imperfections and learn in accordance with their own abilities. Community building and contributing through care for future generations gives people the strength to cope with the changes and expectations of old age.

Key words: skill, success, ageing

ПСИХО(ПАТО)ЛОГИЈА ЕМПАТИЈЕ КАО „СОЦИО-ПСИХОЛОШКИ СИНДРОМ“

Љупчо Кеверески¹², Драган Ристевски

Педагошки факултет, Универзитет Св Климент Охридски-Битола

Брзи развој савремених теоријских и емпиријских истраживања у области психологије довело је до тога да она постане једна од најатрактивнијих и најтраженијих научних дисциплина. Она се почела бавити многим савременим феноменима који су били интересне сфере и у другим научним областима. Неки од њих су били емоционална интелигенција, емоционалне компетенције, емпатија, емоционална енергија, саморегулација и многе друге. Основни проблем у раду је емпатија и њена био-социјална и социо-психолошка еволуција у савременом свету. Познато је данас да се академско „гнездо“ емпатије налази у Големановом концепту емоционалне интелигенције, који се састоји од пет интегралних компонената које сачињавају једну функционалну целину: самосвест, самомотивација, самоконтрола, емпатија и социјалне вештине. Најпре је потребно одредити појам емпатије који се према најпознатијим ауторима дефинише као уочавање и разумевање других људи, способност препознавања туђих осећања, идентификација и разумевање позиције друге особе („ставити се у нечију кожу“). Оно што нас је посебно занимало је било где се налази генеза психологије зла, као супстрат психопатологије емоције и његов супротни корелат хиперсензитивна емоционалност или другачије хиперемпатична тенденција. Сматрамо да би даља емпиријска елаборација проблема дошла ближе одговору на питања где су корени психо(пато)логије, емпатије, као и етиологије „био-социјалног и социо-психолошког синдрома“. То би све довело до разматрања потребе нове психолошке интервенције, како би се побољшао психолошки имунитет. Тако би могли ефикасније „сачувати личност“ која се мора што брже дистанцирати од класичног концепта „психологије зла“ и приближити савременом концепту емпатије, на нивоу индивидуе, организације, нације и света. Тиме би могли и утицати на редукцију неке урођене или трајније тенденције поремећаја личности.

Кључне речи: емоционална интелигенција, емпатија, психо(пато)логија емоције, синдром

¹² ljupco.kevereski@uklo.edu.mk

PSYCHO(PATO)LOGY OF EMPATHY – THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL SINDROM VIEW

Ljupčo Kevereski, Dragan Ristevski

Faculty of Pedagogy, University of St Kliment of Ohrid – Bitola

The rapid development of contemporary theoretical and empirical research in the field of psychology led to it becoming one of the most attractive and sought-after scientific disciplines. She began to deal with many contemporary phenomena that were of interest in other scientific fields as well. Some of them were emotional intelligence, emotional competence, empathy, emotional energy, self-regulation and many others. The basic problem of study in the paper is empathy and its bio-social and socio-psychological evolution in the modern world. It is known today that the academic “nest” of empathy is found in Goleman's concept of emotional intelligence, which consists of five integral components that make up one functional unit: self-awareness, self-motivation, self-control, empathy and social skills. First of all, it is primary to determine the term empathy, which according to the most famous authors is defined as observing and understanding other people, the ability to recognize other people's feelings, identification and understanding of the other person's position (“to put yourself in someone else's shoes”). But what we were particularly interested in was wherever the genesis of the psychology of “evil” is located as a substrate of psychopathology of emotions and its opposite correlate hypersensitive emotionality or also called hyperempathic tendency. We believe that further empirical elaboration of the problem would bring us closer to answering the question of where the roots of the psychology (pathology) of empathy are, as well as the etiology of the “bio-social and socio-psychological syndrome“. This would lead to the consideration of the need for a new psychological intervention in order to improve psychological immunity. In this way, they could “preserve the personality“ as efficiently as possible, which must be distanced as quickly as possible from the classic concept of “psychology of evil“ and brought closer to the modern concept of empathy at the level of the individual, organization, nation and the world as a whole. In this way, they could influence the reduction of some innate or more permanent tendencies of personality disorders.

Key words: emotional intelligence, empathy, emotional selfregulation, psycho(patho)logy of emotion, syndrome

ПОВЕЗАНОСТ БАЗИЧНИХ ДИМЕНЗИЈА ЛИЧНОСТИ СА РИЗИЧНИМ ПОНАШАЊЕМ МЛАДИХ

Кристина Милутиновић¹³, Тијана Симић, Миљана Павићевић

*Филозофски факултет, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у
Косовској Митровици*

Теоријску основу рада чини Закерманов алтернативни петофакторски модел личности и Скарров модел ризичног понашања. Циљ истраживања је био да се испита предиктивна моћ базичних димензија личности (активитет, агресивност/хостилност, импулсивно тражење сензација, неуротицизам/анксиозност и социјабилност) у предвиђању ризичног понашања младих (понашање ризично по здравље и експлоративно понашање). Узорак су чинили млади, њих укупно 182, просечне старости $AC=22,50$, $CD=2,91$ који су попуњавали онлајн упитник. У истраживању су коришћени следећи инструменти: Закерман-Кулман упитник личности (ZKPQ-50-CC) и Скала ризичног понашања адолесцената (AEPSC). Резултати регресионе анализе показују да базичне димензије личности објашњавају 28,2% варијансе понашања младих ризичног по здравље, при чему се као значајне предикторске варијабле издвајају импулсивно тражење сензација ($\beta=.317$, $p<0.01$) и неуротицизам/анксиозност ($\beta=.305$, $p<0.05$). Базичне димензије личности су значајне и у предвиђању експлоративног понашања младих, објашњавају 24,4% варијансе експлоративног понашања, а значајне предикторске варијабле су импулсивно тражење сензација ($\beta=.330$, $p<0.01$) и социјабилност ($\beta=.210$, $p<0.05$). Особе које показују висок ниво трагања за сензацијама и висок ниво неуротицизма/анксиозности у контексту здравствено ризичног понашања, биће склоније употреби алкохола и психоактивних супстанци, практиковању екстремних спортова, незаштићених сексуалних активности, прекомерном коцкању, као и опсесивној неодлучности и изразитој осетљивости на критику сваке врсте. Такође, особе које показују висок ниво трагања за сензацијама и социјабилности у контексту експлоративног понашања, манифестоваће интолеранцију према другима, као и прекомерну напетост у различитим социјалним ситуацијама. Добијени резултати су у складу са претходним

¹³ milutinovickristina34@gmail.com

истраживањима која показују да особине личности, попут импулсивног трагања за сензацијама, предвиђају појаву ризичног понашања.

Кључне речи: базичне димензије личности, ризично понашање, млади

RELATIONSHIP OF BASIC PERSONALITY DIMENSIONS WITH RISK BEHAVIOR OF YOUNG PEOPLE

Kristina Milutinović, Tijana Simić, Miljana Pavićević

Faculty of Philosophy, University of Prishtina with temporary headquarters in Kosovska Mitrovica

The aim of the research was to examine the predictive power of basic personality dimensions (activity, aggressiveness/hostility, impulsive sensation seeking, neuroticism/anxiety and sociability) in predicting risky behavior of young people (behavior at risk for health and exploratory behavior). The sample consisted of young people, a total of 182 of them, average age $AS=22.50$, $SD=2.91$. The following instruments were used in the research: Zuckerman-Kulman Personality Questionnaire (ZKPQ 50-SS) and Adolescent Risky Behavior Scale (AERRS). The results of the regression analysis show that the basic dimensions of personality explain 28.2% of the variance in the health-risk behavior of young people, whereby impulsive sensation seeking is issued as a significant predictor variable ($\beta=317$, $p<0.01$) and neuroticism/anxiety ($\beta=.305$, $p<0.05$). Basic dimensions of personality are also significant in predicting exploratory behavior of young people, they explain 24.4% of the variance of exploratory behavior, and significant predictor variables are impulsive sensation seeking ($\beta=330$, $p<0.01$) and sociability ($\beta=.210$, $p<0.05$). Individuals who show a high level of sensation seeking and a high level of neuroticism/anxiety in the context of health-risk behavior be more inclined to use alcohol and psychoactive substances, practice extreme sports, unprotected sexual activities, excessive gambling, as well as obsessive indecisiveness and marked sensitivity to criticism of any kind. Also, people who show a high level of sensation seeking and sociability in the context of exploratory behavior will manifest intolerance towards others, as well as excessive tension in different social situations. The obtained results are consistent with previous research that shows that personality traits, such as impulsive sensation seeking, predict the occurrence of risky behavior.

Key words: basic personality dimensions, risky behavior, youth

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

159.9(048)(0.034.2)

613.86-053.6(048)(0.034.2)

615.851.1(048)(0.034.2)

НАУЧНО-стручна конференција са међународним учешћем Психолог у науци + психолог у струци = допринос заједници (2023 ; Голија)

Књига резимеа [Електронски извор] = Book of abstracts / X научно-стручна конференција са међународним учешћем [у организацији Психолошког саветовалишта за студенте при Студентском културном центру Ниш] Психолог у науци + психолог у струци = допринос заједници, (Голија, 10 - 12.11. 2023.) = X Scientific and Professional Conference with International Participation [organized by the Psychological Counselling Center for Students within the Students' Cultural Center Niš] Psychologist in Science + Psychologist in Practice = Contribution to Community, (Golija, 10 - 12. 11. 2023) ; [уредници Катарина Минчић, Даринка Илић, Александар Благојевић]. - Електронско изд. - Ниш : Студентски културни центар, 2023 (Ниш : Медивест КТ). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Насл. са насловне стране документа. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Тираж 100.

ISBN 978-86-7757-271-6

а) Психологија -- Апстракти б) Ментално здравље -- Млади -- Апстракти в)
Психотерапија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 129146889

